

2009. január 14., szerda

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának és az EU szerepének alakulása

P6_TA(2009)0021

Az Európai Parlament 2009. január 14-i állásfoglalása az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának fejlődéséről, beleértve az EU szerepét (2008/2201(INI))

(2010/C 46 E/10)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az ENSZ Emberi Jogi Bizottságáról (UNCHR) szóló, 1996 óta elfogadott korábbi állásfoglalásaira, különösen az Emberi Jogi Tanácsról szóló tárgyalások eredményéről és az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának (UNHCR) 62. ülészakáról szóló 2006. március 16-i ⁽¹⁾, az Európai Unió és az ENSZ közötti kapcsolatokról szóló 2004. január 29-i ⁽²⁾, az ENSZ reformjáról szóló 2005. június 9-i ⁽³⁾, az Egyesült Nemzetek Szervezete csúcstalálkozójának (2005. szeptember 14–16.) eredményeiről szóló 2005. szeptember 29-i ⁽⁴⁾, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának hetedik ülészakáról szóló 2008. február 21-i ⁽⁵⁾, illetve az emberi jogok világbeli helyzetéről szóló 2007-es éves jelentésről és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikájáról szóló 2008. május 8-i ⁽⁶⁾ állásfoglalásaira,
- tekintettel az emberi jogokról és a demokráciáról szóló sürgető állásfoglalásaira,
- tekintettel az ENSZ főtitkárának „Nagyobb szabadság: biztonság, fejlődés és emberi jogok mindenkinek” című 2005. március 21-i jelentésére, az ENSZ Közgyűlésének azt követő A/RES/60/1. számú, a 2005-ös ENSZ-csúcstalálkozó eredményéről szóló állásfoglalására, valamint az ENSZ főtitkárának „Az ENSZ-be történő befektetés: egy világszinten erősebb szervezet létrehozása” című 2006. március 7-i jelentésére,
- tekintettel az ENSZ Közgyűlésének az Emberi Jogi Tanács létrehozásáról szóló A/RES/60/251 sz. határozatára,
- tekintettel az uniós elnökségnek az Európai Unió nevében az Emberi Jogi Tanács létrehozásáról kiadott 2006. március 16-i nyilatkozatára,
- tekintettel az Emberi Jogi Tanács korábbi rendes és rendkívüli üléseire,
- tekintettel az Emberi Jogi Tanács munkacsoportjainak a panasztételi eljárásra, az egyetemes időszakos felülvizsgálatra, a szakértői tanácsadás jövőbeni rendszerére, a napirendre, az éves munkaprogramra, a munkamódszerekre, az eljárási szabályzatra és a különleges eljárások felülvizsgálatára vonatkozó tevékenysége eredményére,
- tekintettel a tagállamoknak az ENSZ Emberi Jogi Tanácsába való, az ENSZ 2008. május 21-i Közgyűlésén tartott harmadik választásának eredményeire,
- tekintettel az Emberi Jogi Tanács 2008. június 19-én tartott elnökségi választásainak eredményére,
- tekintettel az egyetemes időszakos felülvizsgálat keretében 2008. április 7–18., 2008. május 5–16. és 2008. december 1–15. között tartott első, második és harmadik ülésre,
- tekintettel eljárási szabályzata 45. cikkére,
- tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A6–0498/2008),

⁽¹⁾ HL C 291. E, 2006.11.30., 409. o.

⁽²⁾ HL C 96. E, 2004.4.21., 79. o.

⁽³⁾ HL C 124. E, 2006.5.25., 549. o.

⁽⁴⁾ HL C 227. E, 2006.9.21., 582. o.

⁽⁵⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0065.

⁽⁶⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0193.

2009. január 14., szerda

- A. mivel az emberi jogok egyetemességének tiszteletben tartása, előmozdítása és védelme a Közösség vívmányainak fontos részét, valamint az EU egyik alapvető elvét képezi,
- B. mivel az emberi jogok és a demokrácia az EU külkapcsolatainak központi elemei, és mivel az EU külpolitikája az ENSZ alapokmányában is megfogalmazott tényleges többoldalúság határozott és egyértelmű támogatásán alapul,
- C. mivel az ENSZ és az Emberi Jogi Tanács az emberi jogi kérdések és a humanitárius kihívások átfogó kezelésére leginkább alkalmas szervezetek közé tartoznak,
- D. mivel az Emberi Jogi Tanács megalakítására irányuló döntés –mint az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának hiányosságait orvosló és a kormányközi vitákban az emberi jogok helyének egy kvázi állandó szervezet létrehozása révén történő megerősítésére irányuló kezdeményezés – kedvező általános fogadtatásban részesült,
- E. mivel az Emberei Jogi Tanács az első három évre nagyra törő programot tűzött ki maga elé, amely magába foglalja eljárásai és munkamódszerei felülvizsgálatát – elsősorban az egyetemes időszakos felülvizsgálat kidolgozását és megvalósítását, amelynek keretében már három ülést is tartottak 48 állam felülvizsgálatával, amelyek közül nyolc uniós tagállam – és a különleges eljárások felülvizsgálatát,
- F. mivel az EU az Emberi Jogi Tanács megalakításának lelkes támogatója és pártolója, és mivel az EU és tagállamai elkötelezték magukat amellett, hogy aktív és látható szerepet vállaljanak egy napjaink emberjogi kihívásaira hatékony válaszokat adó szervezet létrehozásában és támogatásában,
- G. mivel az EU határozottan támogatta a megerősített többség és az Emberi Jogi Tanácsba való felvétel előfeltételeként szolgáló kritériumok bevezetését, amely javaslatokat elvetették, valamint az ENSZ-tagállamok választási ígéretei tényleges végrehajtásának ellenőrzésére szolgáló eljárások megindítását,
- H. mivel – annak ellenére, hogy az EU egységessége továbbra is korlátozott, elsősorban az ellentétes nemzeti érdekek miatt és annak következtében, hogy a tagállamok az ENSZ-ben továbbra is függetlenül kívánnak fellépni – megállapítható, hogy az Emberi Jogi Tanácsban egységesebben lépnek fel, mint azt az Emberi Jogi Bizottságban tették,
- I. mivel az a tény, hogy az EU tagállamai az Emberi Jogi Tanácsban számszerűen kisebbséget alkotnak, komolyan akadályozza az Uniót abban, hogy befolyással lehessen az Emberi Jogi Tanács menetrendjére, valamint komoly kihívást jelent az uniós álláspontoknak az Emberi Jogi Tanács munkájába való integrálása terén,
- J. mivel az a sajnálatos tény, hogy az Egyesült Államok nem tagja az Emberi Jogi Tanácsnak, arra készítette az Európai Uniót, hogy emberi jogi kérdésekben megerősítse a demokratikus országok közötti egyik vezető erőként betöltött szerepét,
- K. mivel a Parlament szorosan nyomon követi az Emberi Jogi Tanácsban végbemenő fejleményeket azáltal, hogy rendszeres küldöttségeket küld annak üléseire, valamint különleges előadókat és független szakértőket hív, hogy hozzájáruljanak az emberi jogokkal kapcsolatban végzett munkájához,
- L. mivel a Közgyűlés A/RES/60/251. számú határozatában foglaltak szerint az Emberi Jogi Tanács eljárásait és mechanizmusait 2011-ben felülvizsgálják,

Az Emberi Jogi Tanács első három évének átfogó értékelése

1. üdvözli az Emberi Jogi Tanács által eddig végzett munkát és megállapítja, hogy az Emberi Jogi Tanács alkalmas arra, hogy az Európai Unió multilaterális emberi jogi erőfeszítéseinek értékes keretévé váljon; sajnálatát fejezi ki azonban amiatt, hogy tevékenysége első három évében az új szervezet nem tett jelentős előrelépést az Egyesült Nemzetek emberi jogi helyzetének javítása terén;

2009. január 14., szerda

2. üdvözlí, hogy az Emberi Jogi Tanács fontos emberi jogi normákat meghatározó szövegeket fogadott el: a személyek erőszakos körülmények közötti eltűnése elleni védelméről szóló nemzetközi egyezményt, az őslakos népek jogainak védelméről szóló ENSZ-nyilatkozatot, valamint a gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányhoz csatolt fakultatív jegyzőkönyvet; megállapítja, hogy az utóbbi mérföldkövet jelentő döntés, mivel egyéni panasztételi eljárásról rendelkezik, olyan mechanizmust hozva ezzel létre, amely lehetővé teszi a gazdasági, szociális és kulturális jogok megsértéseinek áldozatai számára nemzetközi szintű petíciók benyújtását, továbbá sürgeti az összes államot a gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya fakultatív jegyzőkönyvének gyors ratifikálására;

3. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Emberi Jogi Tanácsnak nem sikerült intézkedéseket tennie a világ számos sürgető emberi jogi problémájával kapcsolatban, részben az Emberi Jogi Tanács több tagállamának növekvő vonakodása következtében, amelyek tiltakoznak az egyes országokban tapasztalható helyzetek akár különböző országokról szóló állásfoglalásokon, rendkívüli ülésen vagy különleges eljárásokon keresztül történő mérlegelése ellen, mivel szerintük ez az Emberi Jogi Tanács átpolitizálásához vezetne; ismételt hangsúlyozza, hogy az Emberi Jogi Tanács tekintélye és hitele szempontjából alapvető fontosságú, hogy képes legyen hatékonyan kezelni az egyes országokban tapasztalható helyzeteket;

4. üdvözlí azt a tényt, hogy az Emberi Jogi Tanácsba való megválasztással kapcsolatos eljárás lehetővé tette, hogy az Emberi Jogi Tanácsból kizárják az olyan nagyobb emberi jogi jogsértőket, mint Irán és Fehéroroszország; mindazonáltal sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem minden földrajzi csoportosulás szervezett valódi választási eljárásokat az Emberi Jogi Tanácshoz történő csatlakozásra vonatkozóan; sajnálatát fejezi ki továbbá amiatt, hogy az önkéntes kötelezettségvállalások rendszere igencsak eltérő és nem megfelelő eredményekkel járt, lehetővé téve a kormányok számára, hogy kitérjenek az emberi jogokkal kapcsolatos nemzetközi kötelezettségeik elől; e tekintetben komolyan aggasztja, hogy néhány tagállam eszközként használja az ún. kötelezettségvállalásokat, és ennélfogva megerősíti, hogy a különleges eljárásokkal való teljes mértékű együttműködésnek továbbra is az Emberi Jogi Tanácshoz való csatlakozás alapfeltételének kell maradnia;

5. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Emberi Jogi Tanács egyre inkább regionális tömbökre oszlik; úgy véli, hogy ez a fajta „tömbösödési mentalitás” aláassa azt a képességét, hogy hatékonyan, pártatlanul és tárgyilagosan kezelje az emberi jog megsértésével kapcsolatos eseteket a világban, továbbá ez lehet az Emberi Jogi Tanács elfogultságának, szelektív jellegének és gyengeségének valódi oka;

6. elismeri, hogy számos genfi küldöttség nem rendelkezik elégséges eszközökkel ahhoz, hogy megfelelő módon tudjon emberi jogi tárgyalásokat folytatni, és így a csoportok vezetőire hagyatkoznak állásponjtjuk kialakítása tekintetében; mindazonáltal megállapítja, hogy – különösen az ázsiai és az afrikai csoporton belül – ezt a tendenciát hatékonyan ellensúlyozták jó néhány kulcsfontosságú kérdés tekintetében, mint például a különleges eljárásokra vonatkozó magatartási kódex és a dárfúri helyzet; hangsúlyozza ugyanakkor, hogy az EU által a csatlakozó országokkal együtt közösen elfogadott álláspontok jelentősen hozzájárultak a tömbösödési mentalitáshoz; arra kéri a Bizottságot, hogy nyújtson be egy éves jelentést az emberi jogokkal kapcsolatos ENSZ-beli szavazási mintákról, elemezve, hogy ezekre hogyan hatottak az EU, az EU-tagállamok és más tömbök politikái;

7. elismeri, hogy ENSZ Emberi Jogi Tanácsának széles körű tagsága és számos megfigyelő állam részvétele biztosítja azt, hogy jóformán az összes ország részt vesz a vitákban; a 2011-es felülvizsgálatra előretekintve úgy véli, hogy fél lehetne tární az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa egyetemes tagság előtti megnyitásának lehetőségét, ugyanakkor egy kisebb arányú összetétel is előnyösnek bizonyulhat;

8. elismeri az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa és a Közgyűlés harmadik bizottsága közötti viszonyról szóló tárgyalásokat; ezzel kapcsolatosan emlékeztet arra, hogy a harmadik bizottság megbízatásához hozzátartozik, hogy e szerv keretében – amely az ENSZ összes tagállamát magában foglalja – vegye át az Emberi Jogi Tanács legfőbb aggályait; úgy véli, hogy ez a szerv ellensúlyozhatja az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának elégtelenségeit, mint ahogyan azt a Közgyűlés a Biztonsági Tanács határozataival kapcsolatban teszi, ami az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa és a harmadik bizottság közötti kiegészítő jelleg fontos eleme; felhívja az EU-t, hogy erősítse meg az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa – mint az egyetemes emberi jogok védelmére szakosodott egyedülálló platform és az ENSZ rendszerén belül kimondottan az emberi jogokkal foglalkozó fórum – támogatása és hatékonyságának növelése melletti elkötelezettségét;

9. mély aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az emberi jogok egyetemességének elve egyre nagyobb kockázatnak van kitéve, amit különösen jól szemléltet, hogy egyes országok olyan széles körben elismert emberi jogoknak próbálnak határokat szabni, mint például a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve az emberi jogokat a kulturális és ideológiai háttér vagy a hagyományok fényében próbálják értelmezni; felszólítja az EU-t, hogy továbbra is éberan figyelje ezeket a próbálkozásokat, és határozottan lépjen fel az emberi jogok egyetemességének, oszthatatlanságának és egymástól való függésének elvei védelmében;

2009. január 14., szerda

Különleges eljárások

10. úgy véli, hogy a különleges eljárások az ENSZ emberi jogi mechanizmusának központi elemét képezik, és hangsúlyozza, hogy az Emberi Jogi Tanács hitele és hatékonysága az emberi jogok védelmében a különleges eljárásokkal való együttműködésen és azok teljes körű megvalósításán múlik, valamint az olyan reformok elfogadásán, amelyek megerősítik ezen eljárások képességét az emberi jogok megsértésének kezelésére;
11. úgy véli, hogy az egyes országokban tapasztalható helyzetekben alkalmazott különleges eljárások az emberi jogi helyzet helyszínen történő javításának lényeges eszközei; úgy véli, hogy az egyetemes időszakos felülvizsgálat keretében elvégzett országelemzések természete és gyakorisága nem helyettesítheti a országokénti megbízásokat; ezért ellenzi, hogy bizonyos országok a különleges eljárások „ésszerűsítésének” indokát próbálják felhasználni ezen megbízások felszámolására; helyteleníti ebben a tekintetben a Fehéroroszországra, a Kongói Demokratikus Köztársaságra és a Kubára irányuló országokénti megbízások megszüntetését és a dárfúri szakértői csoport felszámolását;
12. megállapítja a Burundi országszintű megbízásának felfüggesztésére irányuló feltételek bevezetését; az összes ilyen, országspecifikus eljárás tekintetében elismeri egy kilépési stratégia meghatározásának fontosságát;
13. elítéli az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának számos tagja által tett erőfeszítéseket a különleges eljárások függetlenségének és hatékonyságának korlátozására; e tekintetben megállapítja a különleges eljárások megbízottjai magatartási kódexének 2007. június 18-i elfogadását; felszólítja az ENSZ Emberi Jogi Tanácsát, hogy az említett magatartási kódexet a fent említett A/RES/60/251. sz. határozat szellemében hajtsa végre és tartsa tiszteletben a különleges eljárások függetlenségét;
14. felszólít arra, hogy javítani kell a különleges eljárások megfelelő megbízottjainak kiválasztását és kinevezését, elsősorban az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatalán (OHCHR) belüli, már meglévő jelöltlista megerősítésére irányuló megoldások keresésével és a megbízottak függetlenségének megerősítésével a jelöltek tapasztalatára és szakértelmére történő utalással, mindeközben megfelelően tekintetbe véve a földrajzi képviseletet és a nemek közti egyensúlyt;
15. hangsúlyozza, hogy szükség van a különleges eljárások eredményeinek és ajánlásainak jobb nyomon követésére, amelybe beletartozhat az ajánlások megvalósításáról szóló jelentéstételre irányuló mechanizmusok létrehozása;
16. úgy véli, hogy az egyetemes időszakos felülvizsgálat olyan eszköz, amely kiegészíti a különleges eljárásokat és lehetőséget teremt az azokról szóló jelentések hatékonyabb felhasználására és annak biztosítására, hogy javuljon az együttműködés és munkájuk nyomon követése;
17. felhív a különleges eljárások folyamatos támogatására a finanszírozás és az emberi erőforrások tekintetében;

Az egyetemes időszakos felülvizsgálat

18. elismeri az egyetemes időszakos felülvizsgálat mechanizmusának potenciális értékét az emberi jogi kötelezettségvállalások és gyakorlatok nyomon követésének egyetemessé tételében a világon azáltal, hogy az ENSZ valamennyi tagállama egyenlő bánásmódban részesül, és rájuk azonos ellenőrzések vonatkoznak, és abban, hogy új lehetőségeket teremt a nem kormányzati szervezeteknek párbeszéd kezdeményezésére az egyes államokkal;
19. üdvözli, hogy az egyetemes időszakos felülvizsgálat számos államot arra ösztönözte, hogy kötelezze el magát nemzetközi kötelezettségeik végrehajtása, az ENSZ-egyezmény alapján létrehozott testületek következtetéseinek és ajánlásainak, valamint a különleges eljárások követése, az ENSZ-egyezmény alapján létrehozott testületek számára áttekintő jelentések benyújtása, a különleges eljárások szerinti felhívásokra vonatkozóan meglévő kérések iránt, és az alá nem írt egyezmények ratifikálása mellett, valamint hogy olyan nemzeti jogszabályokat fogadjon el, amelyeknek célja az állam által aláírt egyezményekből eredő kötelezettségeknek való megfelelés biztosítása;
20. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy ez a három ülés nem teljesen váltotta be a hozzá fűzött reményeket a „tárgyilag, átlátható, nem szelektív, konstruktív, békés és nem átpolitizált” folyamat ⁽¹⁾ tekintetében;

(¹) Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa 2007. június 18-i, 5/1. számú állásfoglalása.

2009. január 14., szerda

21. hangsúlyozza, hogy e cél kizárólag akkor érhető el, ha a felülvizsgálat a felülvizsgálati eljárás valamennyi szakaszában független szakértelmet, illetve hatékony és eredményorientált nyomon követési mechanizmust foglal magában;

22. helyteleníti a gazdasági, társadalmi és kulturális jogokra, valamint a kisebbségek jogaira való összpontosítás hiányát az egyetemes időszakos felülvizsgálati folyamat során, és felszólít arra, hogy az emberi jogok egyetemességének, oszthatatlanságának és egymástól való függésének elvével összhangban fordítsanak több figyelmet e jogokra az elkövetkezendő ülések alkalmával;

23. elítéli, hogy a politikai szövetségeket egyes államoknak az ellenőrzéstől való megóvására használják fel ahelyett, hogy kritikus szemmel értékelnék az emberi jogi helyzetet és a védelmet, ami éppen az egyetemes időszakos felülvizsgálat célját ássa alá súlyos mértékben; megjegyzi, hogy ez a gyakorlat veszélyes szintet ért el Tunézia felülvizsgálata során, amely a független szakértői megállapításoknak jelentősen ellentmondó nyilatkozatokat tartalmazott; megállapítja azonban, hogy nem tűnt úgy, hogy ez a felülvizsgálat egyfajta tendenciát tükrözne;

24. üdvözlö az EU arra irányuló döntését, hogy nem avatkozik be közösen az országokkal kapcsolatos felülvizsgálatokba, de biztosítja a beavatkozások kiegészítő jellegét, hogy kérdések tág köre vetődhesen fel; e tekintetben hangsúlyozza az EU arra irányuló kísérleteit, hogy – az egymás jegyzékeivel kapcsolatos kérdések felvetésével – felszámolja az Emberi Jogi Tanácsban tapasztalható „tömbösödési mentalitást”; üdvözlö az EU-tagállamok által a felülvizsgálatokban – köztük a többi EU-tagállamra vonatkozó felülvizsgálatokban – való részvétel szintjét; arra ösztönzi az EU-t, hogy támaszkodjon továbbra is a „laza együttműködés” jelenlegi modelljére, valamint hogy biztosítsa, hogy az EU-tagállamok kellő részletességgel kezeljék az összes országot és témát, illetve kerüljék az ismétlődéseket;

25. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy számos esetben az egyetemes időszakos felülvizsgálat zárójelentése és a felülvizsgálat során folytatott interaktív párbeszéd nem tükrözte az összefoglaló dokumentumok információit vagy akár ellentmondott a független szakértői megállapításoknak, így a felülvizsgálati eljárás elvesztette helytállóságát, továbbá amiatt, hogy a munkacsoport jelentéseiben előterjesztett ajánlások túlságosan elnagyoltak és hiányzik belőlük az operatív tartalom; felszólítja az egyetemes időszakos felülvizsgálati munkacsoportot, hogy jövőbeli felülvizsgálataiban nyújtson mérhető, konkrét, realizisztikus és elsősorban az áldozatok szempontjait figyelembe vevő ajánlásokat, a független nyomon követő mechanizmusokon keresztül a nem kormányzati szervezetek által megállapított információk alapján;

26. sajnálja, hogy az egyetemes időszakos felülvizsgálat ajánlásai nem kötelező erejűek, mivel a felülvizsgálat lehetővé teszi az államok számára, hogy saját maguk döntsék el, mely ajánlásokat fogadják el; megjegyzi, hogy bizonyos esetekben, például Sri Lanka esetében, az elfogadott ajánlások aránya alacsony volt; úgy véli azonban, hogy előfordulhat, hogy nem minden ajánlás hasznos, illetve van összhangban a nemzetközi emberi jogi kötelezettségekkel; ezért úgy véli, hogy ez alátámasztja, hogy az egyetemes időszakos felülvizsgálat nem feltétlenül a leghasznosabb eszköz bizonyos esetekben, és hangsúlyozza annak jelentőségét, hogy az egyetemes időszakos felülvizsgálat folyamata során a nem kormányzati szervezetek független nyomon követési mechanizmusainak és megállapításainak fontosságát az Emberi Jogi Tanács országonkénti megbízásainak fenntartása mellett;

27. elítéli, hogy bizonyos UNHRC tagállamok cenzúrázni próbálják a nem kormányzati szervezetek hozzájárulásait; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a nem kormányzati szervezetek korlátozott befolyással bírnak a döntés kimenetelére, mivel az egyetemes időszakos felülvizsgálati jelentés megvitatására korlátozott felszólalási időt kapnak, és a beavatkozásra is korlátozott hatáskörrel rendelkeznek, ami lehetővé teszi számukra, hogy általános észrevételeket tegyenek, de a munkacsoportban megvitatott ügyek újratárgyalását nem kezdeményezhetik;

28. sajnálatát fejezi ki az ENSZ tagállami jelentéseiről szóló, mindenre kiterjedő, nem kormányzati szervezetek részvételével zajló nemzeti konzultációk hiánya miatt; ezért sürgeti a felülvizsgálat alatt álló államokat, hogy átlátható módon, a kormány és a civil társadalom valamennyi szereplőjét bevonva kezdjenek érdemi vitába emberi jogi helyzetükről, szem előtt tartva azt, hogy a felülvizsgálati folyamat legfőbb célja az emberi jogi helyzet helyszínén történő javítása;

29. felszólítja az összes államot, hogy a felülvizsgálatot követően – az abban szereplő ajánlások alapján – kiterjedt nemzeti konzultációt folytassanak; felszólítja az EU-t annak további tanulmányozására, hogy ezen ajánlások miként használhatók fel a technikai segítségnyújtási programok kidolgozásában;

2009. január 14., szerda

30. felhívja az Emberi Jogi Tanácsot, hogy az egyetemes időszakos felülvizsgálat hatékonyságának növelése révén tartsa fenn azokat az erőfeszítéseket, amelyek az emberi jogok terén az ENSZ tagállamai elszámoltathatóságának növelését célozzák, nevezetesen az ENSZ, az Emberi Jogi Tanács és az egyetemes időszakos felülvizsgálat céljait veszélyeztető szándékos akadályozás vagy elterelő taktikák elkerülését szolgáló eljárások szigorításával;

Átláthatóság és a civil társadalom részvétele az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának munkájában

31. ismételten hangsúlyozza a civil társadalom részvételének fontosságát az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának munkájában, és sürgeti az EU tagállamait, hogy vezessenek be olyan hatékony módszereket és eszközöket, amelyek lehetővé teszik a civil társadalom részvételét az Emberi Jogi Tanács munkájában, valamint hogy éljenek az írásbeli közlemények benyújtására és szóbeli nyilatkozatok tételére vonatkozó, konzultációs jogállásukból eredő előjogaikkal;

32. üdvözli, hogy az emberi jogokkal foglalkozó nem kormányzati szervezetek továbbra is részt vehetnek a vitákban, és reméli, hogy ez a részvétel a jövőben javulni és erősödni fog; a független nem kormányzati szervezetek tényleges részvételének biztosítása érdekében újból megismétli az ENSZ nem kormányzati szervezetekkel foglalkozó bizottságának reformjára irányuló felhívását, továbbá rámutat arra, hogy az akkreditációra vonatkozó ajánlásokat a nem kormányzati szervezetek munkája és közreműködése alapján független szakértőknek kell megtenniük;

33. megjegyzi, hogy az a tény, hogy az Emberi Jogi Tanács állandó testület, különös kihívások elé állítja a nem genfi székhelyű nem kormányzati szervezeteket; ezért üdvözli a nem kormányzati szervezetek nevében az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatalával és az ENSZ genfi irodájával kapcsolatot tartó ügynökségek hozzájárulását, amellyel információkat nyújtanak a nem kormányzati szervezeteknek a tevékenységekről, és megkönnyítik az Emberi Jogi Tanács munkájában való részvételüket;

34. felhívja az adományozókat, hogy célozzák meg az emberi jogi szervezetek – elsősorban a nem genfi székhelyű szervezetek – képzési és finanszírozási igényeit oly módon, hogy lehetővé tegyék számukra az Emberi Jogi Tanács munkájában való következetes és hatékony részvételt; felszólítja a Bizottságot az ENSZ emberi jogi kérdéseivel kapcsolatos kormányzati politikák ellenőrzésére irányuló civil társadalmi kezdeményezések további támogatására;

35. sajnálatát fejezi ki az ENSZ Emberi Jogi Tanácsával kapcsolatos nyilvános érdeklődés és ismeretek hiánya miatt; üdvözli ezért az Emberi Jogi Főbiztos Hivatalának az átláthatóság fokozására irányuló kezdeményezéseit, nevezetesen az „Informális ülések közlönyének” létrehozását; üdvözli az Emberi Jogi Tanács üléseinek internetes közvetítését, amelynek célja a nyilvánosság Tanács munkájával kapcsolatos tudatosságának felkeltése;

Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala

36. megismétli azon véleményét, hogy az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala kulcsfontosságú testület az Egyesült Nemzetek rendszerében, mivel létfontosságú szerepet tölt be az emberi jogok védelme és biztosítása terén ezen jogoknak az ENSZ rendszerében és a témával foglalkozó valamennyi szervezetben történő előtérbe helyezésével, nevezetesen a béke helyreállításához vagy erősítéséhez, a fejlesztéshez és a humanitárius fellépésekhez kapcsolódó tevékenységekkel összefüggésben;

37. megerősíti a Hivatal iránti támogatását és kiemeli a testület hatásköri integritásához, valamint függetlenségéhez és pártatlanságához való ragaszkodását;

38. támogatja a Hivatal erőfeszítéseit helyszíni jelenlétének regionális irodák létrehozásával történő erősítésére; ezzel összefüggésben üdvözli a Hivatal és a kirgiz hatóságok közötti, az OHCHR biskeki regionális irodájának megnyitására szóló szándéknyilatkozat aláírását; megismétli az ENSZ-egyezmény alapján létrehozott testületek és a különleges eljárások támogatása érdekében a Hivatal által végzett munkával kapcsolatos elismerését;

2009. január 14., szerda

39. elismerését fejezi ki a Hivatal vezetője, Louise Arbour asszony munkája, feddhetetlensége és elkötelezettsége iránt, és bízik abban, hogy utódja, Navanethem Pillay asszony hasonló lelkesedéssel látja el munkáját és képes lesz megfelelni a pozícióból adódó kihívásoknak;

40. üdvözlözi a Bizottságnak a Hivatal munkájához történő éveken át tartó önkéntes hozzájárulását, beleértve a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze keretében 2008-ban biztosított 4 millió eurós összeget; felhívja a tagállamokat, hogy a továbbiakban is támogassák a Hivatalt, különösen a Közgyűlés ötödik bizottságában (Adminisztratív és Költségvetési Bizottság) annak biztosítása érdekében, hogy a Hivatal függetlenségével semmi ne kerüljön összeütközésbe, és hogy a Hivatalnak minden szükséges pénzügyi forrást megadjanak ahhoz, hogy teljesíteni tudja megbízatását;

Az EU szerepe az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában

41. üdvözlözi az EU aktív részvételét az Emberi Jogi Tanács első hároméves működésében, konkrétan az állásfoglalások támogatása és együttes támogatása, nyilatkozatok kibocsátása, az interaktív párbeszédekben és vitában való részvétele révén, valamint azért, hogy sikeresen szorgalmazta rendkívüli ülések összehívását 2006 decemberében a dárfúri, 2007 októberében a burmai/mianmari, 2008 novemberében pedig a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén kialakult emberi jogi helyzet témájában; elismeri az EU által tett azon kötelezettségvállalásokat, hogy az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában foglalkozzon az országok helyzetével;

42. üdvözlözi, hogy első kilenc rendes és első nyolc rendkívüli ülésén a Tanács jóváhagyta az EU által javasolt vagy általa is támogatott valamennyi állásfoglalást; megállapítja azonban, hogy nem bocsátottak szavazásra számos vitás, illetve olyan kérdést amellyel kapcsolatban nem született konszenzus;

43. megjegyzi, hogy az Emberi Jogi Tanácsban részt vevő uniós tagállamok két regionális csoporthoz, a nyugat-európai államok csoportjához és a kelet-európai államok csoportjához tartoznak; megjegyzi, hogy az EU ellenzi a régiók szerinti választási jelelőlistákat („tisza lap” rendszer), mivel ennek következtében gyakorlatilag versengés indul az uniós tagállamok között az Emberi Jogi Tanácsba történő beválasztásért;

44. biztatja az EU-t, hogy a továbbiakban is szorgalmazza egyrészt tagsági követelmények megállapítását az Emberi Jogi Tanács tekintetében, beleértve a különleges eljárási megbízottakra vonatkozó állandó meghívók kibocsátását, másrészt az ENSZ tagállamok választási ígéretei tényleges megvalósításának ellenőrzését; megismétli továbbá az e szabály alkalmazására irányuló felhívását annak meghatározása során, hogy az EU támogasson-e tagjelölt országokat; sajnálja, hogy ezt a kérést az EU még nem hagyta jóvá;

45. megállapítja, hogy az Emberi Jogi Tanácsban az EU számszerűleg kisebbségben van, ami kétségtelen kihívást jelent az érdekképviselő számára; üdvözlözi a szlovén elnökség idején bevezetett, az Emberi Jogi Tanács más tagállamaival való együttműködés és az uniós tagállamok közötti „tehermegosztás” elképzelését; felhívja az EU tagállamait, hogy fejlesszék tovább és erősítsék ezt a gyakorlatot;

46. üdvözlözi azt az egyre terjedő gyakorlatot, amelynek keretében az uniós tagállamok az uniós elnökségen kívül is részt vesznek a vitákban; szorgalmazza ennek továbbfejlesztését, valamint felszólítja az uniós tagállamokat, hogy erősítsék az EU által küldött üzeneteket az „egy üzenet több hangon” elv alkalmazásával; arra ösztönzi az uniós tagállamokat, hogy fejlesszék tovább a régióközi kezdeményezéseket, amelyek hasznos módjai a tömbösített politikák ellensúlyozásának; felszólítja az EU-t és az Iszlám Konferencia Szervezetét, hogy fokozzák a kölcsönös megértésre és együttműködésre irányuló erőfeszítéseket;

47. támogatja az EU megközelítését az Emberi Jogi Tanácsban kialakítandó összehangolt, közös álláspont kialakítása tekintetében; sajnálattal veszi tudomásul azonban, hogy az uniós tagállamok között az Emberi Jogi Tanácsban történő egységes politika kialakítása folyamán az EU az Emberi Jogi Tanács fórumára gyakran a legkisebb közös nevezővel érkezik, ami korlátot szab a más regionális csoportosulásokkal folytatott uniós diplomáciai lehetőségeknek; ösztönzi Javier Solanát, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselőjét, hogy a demokráciáért és emberi jogokért felelős személyes megbízottjának adjon megbízatást arra – ha szükséges, személyes különmegbízottak küldésével –, hogy beható konzultációkat folytasson Afrikával, Ázsiával és Latin-Amerikával az ENSZ Emberi Jogi Tanácsán belül megvitatott kérdésekről azzal a céllal, hogy más tömbökbe tartozó országokat is bevonjon az ENSZ szintjén létrejött közös kezdeményezésekbe;

2009. január 14., szerda

48. sajnálattal állapítja meg, hogy részben a közös álláspont kialakításához szükséges idő és erőfeszítések miatt az ENSZ tágabb rendszerében az EU nem volt képes hatékony érdekérvényesítésre; a közös álláspont kialakítása iránti elkötelezettségének fenntartása mellett felhívja az EU-t, hogy az alapvető kérdésekkel kapcsolatos tárgyalásokon való gyorsabb és hatékonyabb fellépés érdekében növelje a kisebb horderejű kérdésekkel kapcsolatos rugalmasságát;

49. sajnálattal veszi tudomásul az EU-nak az Emberi Jogi Tanácsban tanúsított meglehetősen defenzív hozzáállását, különösen amiért egyrészt vonakodott állásfoglalásokat előterjeszteni a különböző országokban kialakult helyzettel kapcsolatban, mivel ezek általában egyes országok részéről ellenállásba ütköznek, másrészt amiért szándékosan konszenzusra törekedett és elkerülte a valószínűsíthetően ellenállást kiváltó megfogalmazásokat, ami ennek következtében olyan kompromisszumok elfogadását eredményezi, amelyek nem az EU tényleges álláspontját tükrözik, mint például a Dárfúrról szóló ⁽¹⁾, 2007 március 27-i és a dárfúri szakértői csoportról szóló ⁽²⁾, 2007 december 13-i határozatok esetében, amely a csoport feloszlását eredményezte annak ellenére, hogy az EU eredetileg a csoport fenntartását szorgalmazta;

50. felhívja az EU-t és tagállamait, hogy fokozottabban vessék latba potenciális befolyásukat annak érdekében, hogy az Unió betölthesse azt a szerepet, amelyet a szilárd emberi jogi helyzetű demokratikus országok csoportjának vezetőjeként játszhat; úgy véli, hogy ez a vezető szerep más regionális csoportok államaival kialakított partneri viszony erősítésével teremthető meg, amint azt számos, az ENSZ rendszerében tett uniós kezdeményezés mutatja, mint például a Közgyűlés halálbüntetésre vonatkozó moratóriumról és a vízhez való jogról szóló határozatai;

51. felszólítja az EU-t és tagállamait, hogy határozottabban működjenek együtt az Emberi Jogi Tanács más demokratikus tagjaival – beleértve az afrikai és ázsiai csoportok országait – és különösen a nemzetközi jogállamiságot betartó demokratikus államokkal; úgy véli, hogy az Emberi Jogi Tanács nigériai elnöksége e tekintetben lehetőséget jelent az EU számára;

52. sürgeti az EU-t, hogy mint egy koalícióépítő mechanizmus létrehozásának és álláspontjai lehető leg szélesebb körű támogatásának biztosítása egyik lehetséges módja, szervezzen konkrét témákról szóló rendszeres találkozókat ezen országokkal; hangsúlyozza, hogy szükség van az uniós tagállamok genfi misszióinak megerősítésére és a diplomáciai eszközökbe történő beruházások fokozására azzal, hogy az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának irányítására emberi jogi szakembereket és magas szintű diplomatakat küldenek;

53. szorgalmazza a szorosabb koordinációt és együttműködést az EU Tanácsa brüsszeli központú illetékes munkacsoportjai, valamint a New York-ban és Genfben működő uniós irodák és tagállami állandó képviselők között; e tekintetben üdvözlöi a napi döntéshozatal Brüsszelből Genfbe való tényleges decentralizálását, amellett, hogy a fővárosok fontos koordináló szerepet tartanak meg;

54. ismételten sürgeti az EU-t, hogy hatékonyabban alkalmazza a harmadik országoknak nyújtott segítséget és politikai támogatást, illetve az egyéb olyan eszközöket, mint az emberjogi párbeszédet és konzultációkat a saját kezdeményezéseivel vagy az általa is támogatott kezdeményezésekkel kapcsolatos szélesebb megegyezés garانتálása érdekében, amit a nemzetközi jog és az egyetemesen elismert emberi jogi normák betartásának, valamint a demokratikus reformok előmozdításának kell vezérelnie; ugyanakkor felhívja az uniós tagállamokat és a Bizottságot, hogy az uniós segítségnyújtási programok céljainak és prioritásainak meghatározásakor vegyék figyelembe az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának valamely adott állammal kapcsolatban végzett munkájának eredményeit, beleértve az egyetemes időszakos felülvizsgálatok nyomán kiadott ajánlásokat és következtetéseket;

55. sajnálattal veszi tudomásul, hogy az EU nem volt képes lényegi prioritásokat benyújtani az Emberi Jogi Tanács munkájához és számos alkalommal „kárenyhítő” megközelítés alkalmazására kényszerült, aminek legeklatánsabb példája a 2007-ben az afrikai csoport által javasolt különleges eljárásokra vonatkozó magatartási kódex volt; sürgeti az EU-t, hogy folytasson tevékenesebb stratégiát és kétszerezze meg az Emberi Jogi Tanács programjának és vitáinak befolyásolására irányuló erőfeszítéseit;

⁽¹⁾ Határozat A/HRC/7/16.

⁽²⁾ Határozat A/HRC/6/35.

2009. január 14., szerda

56. úgy véli, hogy míg az uniós tagállamok emberjogi helyzete jobb, mint az Emberi Jogi Tanács más országaié, az EU fellépései akkor lehetnek hatékonyabbak, ha nem vádolhatók kettős mérce alkalmazásával és azzal, hogy szelektív megközelítést alkalmaznak az emberi jogokkal és demokráciával kapcsolatos saját politikájukban; sürgeti ezért az EU-t, hogy teljesítse az emberi jogoknak a világ valamennyi térségében és valamennyi tekintetben történő javítása iránti kötelezettségvállalását; ebben az összefüggésben felhívja az EU-t, hogy aktívan vegyen részt a durbani konferencia 2009-ben esedékes felülvizsgálatában, szem előtt tartva különösen az A/RES/62/149 számú ENSZ 2007. december 18-i Közgyűlésén elfogadott, a halálbüntetéssel kapcsolatos egyetemes moratóriumra felszólító határozat végrehajtásának szükségességét;

57. ösztönzi, hogy a Parlament küldöttségei rendszeresen vegyenek részt az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának genfi ülésszakain; üdvözlí a Parlament Emberi Jogi Albizottságának azon kezdeményezését, hogy üléseire meghívja a különleges eljárási megbízottakat, valamint az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának elnökségét, és felszólít e gyakorlat folytatására;

58. ismételten hangsúlyozza az Emberi Jogi Tanács működésével, valamint az uniós tagállamok e testületen belüli tevékenységeivel kapcsolatos világos elképzelés, politikai menetrend és hosszú távú stratégia szükségességét, különös tekintettel az Emberi Jogi Tanács 2011-ben esedékes felülvizsgálatára; úgy véli, hogy e stratégiának egyértelmű mérőszámokat kell tartalmaznia; e tekintetben felhívja az EU-t, hogy

- erősítse meg és szilárdan védelmezze az emberi jogok egyetemességének, oszthatatlanságának és egymástól való függésének elvét,
- biztosítsa az Emberi Jogi Tanács azon képességének megőrzését és megerősítését, hogy választ adjon a különböző országokban kialakult helyzetekre, beleértve az országokénti megbízásokat,
- általánosságban biztosítsa a különleges eljárások függetlenségét és hatékonyságát, valamint törekedjen az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának tagjaihoz kapcsolódó különleges eljárásokon keresztül folytatott együttműködésre irányuló kötelezettség megvalósulására,
- törekedjen a független felügyeleti mechanizmusok és eredmények megerősítésére az egyetemes időszakos felülvizsgálat folyamata során,
- erősítse meg az Emberi Jogi Tanács konkrét szerepét mint a legfőbb és legitim nemzetközi egyetemes emberjogi fórum, valamint más ENSZ testületekkel szembeni kiegészítő jellegét,
- garantálja az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala függetlenségét,
- erősítse meg külső koalícióteremtő stratégiáját, különösen régióközi kezdeményezések révén,
- foglalkozzon alaposabban belső/külső emberjogi hitelességével, különösen az ENSZ-egyezmény ratifikálása révén;

*
* *

59. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, az EU tagállamok és az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa tagállamai kormányainak és parlamentjeinek, az ENSZ Közgyűlés elnökének, az ENSZ főtitkárának és az ENSZ Emberi Jogi Főbiztos Hivatalának.